

Schysst & sund

– Företagshälsovård inom
bygg- och anläggningsbranschen

BYGGFÖRETAGEN

Inledning

Prevent, som är en ideell organisation som ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK, har tagit fram ett material som ger guidning vid köp av arbetsmiljö- och hälsotjänster. Deras skrift ger en utförlig beskrivning av upphandlingsförfarandet. För fördjupning i upphandlingsprocessen hänvisar Byggföretagen därför till Prevents guide [”Att köpa arbetsmiljö- och hälsotjänster”](#)

I denna broschyr vill Byggföretagen särskilt informera om överväganden vid köp av företagshälsovårdstjänster som rör bygg- och anläggningsbranschen.

Vad är företagshälsovård?

Det är viktigt att medarbetare mår bra i sitt arbete och att arbetsmiljön är sund och säker. Det finns ett samband mellan olika psykosociala, organisatoriska och fysiska faktorer i arbetsmiljön, medarbetarnas hälsa och produktionsbortfall. En viktig resurs i arbetsmiljöarbetet är företagshälsovården. I Byggavtalet, Väg- och banavtalet samt Tjänstemannaavtalet finns kollektivavtalade bestämmelser om företagshälsovård.

Företagshälsovården ska vara en expertresurs. En väl fungerande företagshälsovård, som ger förslag på rätt åtgärder, leder till bättre arbetsmiljö och säkrare arbetsplatser. När det systematiska arbetsmiljöarbetet och företagshälsovården fungerar bra minskar de arbetsrelaterade sjukdomarna och olyckorna. Företagshälsovården fungerar bäst som en sammanhållen resurs som anlitas löpande i stället för till enstaka tjänster. På så sätt kan kvaliteten i arbetsmiljöarbetet säkras över tiden. Då ökar också möjligheten att tidigt upptäcka hälsorisker.

Företagshälsovården ska kunna identifiera och beskriva sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa. Detta kräver många olika kompetenser. Det kan handla om kunskaper i till exempel arbetsorganisation, yrkeshygien, beteendevetenskap, ergonomi, medicin, rehabilitering och teknik.

Medicinska kontroller och tjänstbarhetsintyg

Medicinska kontroller gäller för arbetstagare som sysselsätts i vissa typer av arbeten eller utsätts för vissa risker i arbetet. Vissa arbeten får inte utföras om inte arbetstagaren kan uppvisa ett tjänstbarhetsintyg och vid andra arbeten är arbetsgivaren endast skyldig att erbjuda medicinsk kontroll.

Hur, när och av vem en medicinsk kontroll ska utföras, eller när ett tjänstbarhetsintyg krävs, regleras i AFS 2019:3, Medicinska kontroller och finns sammanställt i [Arbetsmiljöverkets vägledning](#).

Medicinsk kontroll

Medicinska kontroller utgår från särskilda faktorer i arbetsmiljön, som kan orsaka ohälsa eller skada hos arbetstagaren. I den medicinska kontrollen kan samtal, frågeformulär, kroppsundersökningar och provtagningar ingå. Läkarundersökningen är en del av den medicinska kontrollen. Arbetsgivaren ansvarar för att arbetstagaren har tillgång till företagshälsovård, som kan utföra medicinska kontroller. Arbetsgivaren står för kostnaden för den medicinska kontrollen.

OBS!

Medicinsk kontroll ska erbjudas dem som arbetar med vibrerande verktyg eller maskiner och exponeras av vibrationer som överstiger insatsvärdet eller om verktygen/maskinerna kan misstänkas orsaka ohälsa. Om arbete med vibrerande verktyg har orsakat vibrationsskador hos någon av arbetstagarna ska alla med liknande

Medicinska kontroller kan behövas då arbetstagare sysselsätts i eller exponeras för:

- Vibrationer
- Handintensivt arbete
- Nattarbete
- Arbete med allergiframkallande kemiska produkter
- Annat arbete där en riskbedömning enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete visar att det är motiverat

Om det vid en medicinsk kontroll framkommer att arbetsmiljön kan utgöra en risk för ohälsa, skada eller olycksfall för arbetstagaren, ska läkaren återkoppla detta till arbetsgivaren. Informationen i återkopplingen är begränsad till följd av reglerna om sekretess eller tystnadsplikt. Återkoppling ska alltid ske på gruppnivå och om samtycke finns, även på individnivå.

arbetsuppgifter erbjudas medicinsk kontroll. Den medicinska kontrollen ska erbjudas innan arbetstagaren sätts i arbete och återkomma var tredje år. Visar arbetstagare tecken på vibrationsskador är arbetsgivaren skyldig att erbjuda medicinsk kontroll inom en månad.

Vad är ett tjänstbarhetsintyg?

Ett tjänstbarhetsintyg utfärdas av företagshälsovårdens läkare och intygar att arbetstagaren har tillräckligt god hälsa för att klara av den ökade risk för ohälsa, skada eller olycksfall, som det specifika arbetet innebär.

Lagstadgade medicinska tjänstbarhetskontroller ska anordnas innan arbete med:

- Allergiframkallande kemiska produkter
- Asbest
- Bly
- Dykeriarbeten
- Härdplaster
- Kadmium
- Klättring med stor nivåskillnad (över 13m)
- Kvarts
- Kvicksilver
- Syntetiska och organiska fibrer

Hälsundersökningar

En hälsundersökning syftar till att tidigt hitta tecken på ohälsa samt att ge arbetstagaren ökad insikt om den egna hälsan. En hälsundersökning består oftast av en kartläggning om arbetsmiljö och livsstilsfaktorers inverkan på hälsan samt undersökning av vissa medicinska funktioner. Undersökningen avslutas med att den anställde får en bedömning av sin hälsa och en åtgärdsplan vid behov av förändringar i den anställdes livsstil eller arbetssätt.

Företagshälsovård enligt Byggavtalet och Väg- och banavtalet

Företagen ska enligt Byggavtalet och Väg- och banavtalet erbjuda arbetstagare att genomgå hälsundersökningar minst var tredje år. Om en nyanställd person via sin förra anställning inte genomgått en hälsundersökning under de senaste tre åren, bör hälsundersökning erbjudas inom sex månader. Arbetstagare som omfattas av Byggavtalet och är över 50 år ska ges möjlighet att genomgå en hälsundersökning varje år.

Återföring av resultat för hälsundersökningarna, samt eventuella åtgärdsförslag, ska ske till företaget

Uppföljning

Resultaten från hälsundersökningarna kan med fördel användas i den årliga uppföljningen enligt SAM, uppföljningen av upphandlade företagshälsovårdstjänster, vid fastställande av friskvårdsbehov och för att prioritera utbildningsinsatser.

Förslag på innehåll för hälsundersökning för arbetstagare i bygg- och anläggningsbranschen:

! *Hälsundersökningen bör behovsanpassas efter de risker arbetstagaren utsätts för.*

- Vibrationskontroll**
Screening/medicinsk kontroll ang. vibrationer.
- Spirometri**
Undersökningar av lungkapacitet för att upptäcka tidiga tecken på förändringar.
- Funktionsbedömning**
Fysisk undersökning av sjukgymnast/ ergonom för att få en uppfattning om den anställdes funktion i olika kroppsliga avseenden.
- Blodprov** (kolesterol, blodsocker och blodfetter)
Utförs för att upptäcka riskfaktorer som kan tyda på behov av till exempel ökad fysisk aktivitet eller ändrad kost.
- Hörsel**
För att upptäcka hörsel förändringar och undersöka förekomsten av skadligt buller.
- Syn**
För att upptäcka försämringar i synen. Dålig syn kan leda till ergonomiska besvär, olyckor och psykisk ohälsa.
- Kondition**
Utförs normalt genom att den anställde får cykla på motionscykel samtidigt som puls och syreupptagningsförmåga mäts.
- Livsstilsanalys**
Arbetstagaren svarar på frågor om sin livsstil. Frågorna handlar bland annat om sömn, kost, fysisk aktivitet, alkohol, tobak samt fysiska och psykosociala faktorer.

Det är skillnad på byggare och byggare.

Våra medlemmar har kollektivavtal, sätter säkerheten främst och respekterar lagar och regler. Vi vill ha en byggbransch med nolltolerans mot fusk och kriminalitet.

Byggföretagen samlar ca 4 000 seriösa bygg-, anläggnings- och specialföretag. Våra medlemmar finns i alla storlekar och verkar över hela landet.

Tillsammans bygger vi Sverige på schyssta grunder.

Vill du veta mer om hur Byggföretagen skapar en mer attraktiv, sund och säker bransch?

På byggforetagen.se finns mer information.

BYGGFÖRETAGEN

www.byggforetagen.se